

NEFRET SUÇU VE NEFRET SÖYLEMİ

Avrupa İnsan
Hakları
Mahkemesi
Kararlarının
İcrası Dairesi

DG1

Tematik bilgi notu

Aralık 2022

NEFRET SUÇU VE NEFRET SÖYLEMİ

Bu özetler tamamen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcrası Dairesinin sorumluluğunda hazırlanmış olup, Bakanlar Komitesini hiçbir şekilde bağlamaz

1. İRKÇİ SUÇLARLA MÜCADELE	2
1.1. Güvenlik güçlerinin karıştığı Romanlara yönelik nefret suçları	2
1.2. Özel şahıslar veya grupların karıştığı Romanlara yönelik nefret suçları	5
1.3. Güvenlik güçlerinin karıştığı göçmenlere yönelik nefret suçları	8
1.4. Özel şahıslar veya grupların karıştığı göçmenlere yönelik nefret suçlarıyla mücadele	10
2. LGBTİ BİREYLERE YÖNELİK NEFRET SUÇLARI VE NEFRET SÖYLEMİYLE MÜCADELE	11
3. DİNİ NEDENLERLE İŞLENEN NEFRET SUÇLARI VE NEFRET SÖYLEMİYLE MÜCADELE	13
DAVA DİZİNİ	14

Nefret suçu, bir kişiye veya bir gruba karşı önyargı veya ayrımcılıkla işlenen bir suçtur; nefret söylemi ise, bir kişi veya grubun kişisel özellikleri veya statüsü nedeniyle onlara yönelik çeşitli ifade biçimleridir. Nefret söylemi, küfür, taciz veya hakaret gibi başlı başına bir suç teşkil eden davranışlar şeklinde ortaya çıktığında, nefret suçu olarak da adlandırılabilir¹.

Mahkeme, ayrımcı muamelenin, insan onurunu zedeleyecek derecede ciddiyet arz ettiği durumlarda, ilke olarak Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen aşağılayıcı muameleye eşdeğer olabileceğini belirtmiştir. Şiddet içeren olayları soruştururken, devlet makamları olası ayrımcı nedenleri ortaya çıkarmak için tüm makul önlemleri alma yükümlülüğüne sahiptir. Mahkeme, yetkililerin, hoşgörüsüzlük veya ayrımcılıktan kaynaklanan şiddeti gösteren şüpheli gerçekleri göz ardı etmeden, kanıtları toplamak ve güvence altına almak için koşullara uygun her türlü makul önlemi almaları ve tam olarak gerekçelendirilmiş, tarafsız ve objektif kararlar vermeleri gerektiğini vurgulamıştır. Ayrımcı niyetle işlenen şiddet ve vahşeti, bu tür bir niyetin olmadığı vakalarla eşit muameleye tabi tutmak, temel hakları özellikle tahrip eden eylemlerin özel niteliğini görmezden gelmek anlamına gelir.

Bu bilgi notu, Avrupa Mahkemesi'nin kararlarının uygulanması bağlamında, güvenlik güçleri, özel şahıslar veya Romanları² ve göçmenleri hedef alan gruplar tarafından işlenebilecek ırkçı nefret suçları, LGBTİ kişileri hedef alan nefret suçları ve nefret söylemi ile dini nedenlerle işlenen nefret suçları ve nefret söylemi ile mücadeleyle ilişkin olarak devletler tarafından bildirilen genel ve bireysel önlemlerin örneklerini sunmaktadır.

¹ ECRI'nin Nefret Söylemiyle Mücadeleye İlişkin 15 Numaralı Genel Politika Tavsiye Kararı, Açıklayıcı Notun 21. paragrafı (2015) bakınız; ayrıca nefret söylemiyle mücadeleyle ilişkin CM/Rec(2022)16 sayılı Tavsiye Kararı bakınız.

² "Romanlar ve Gezinler" terimleri, Avrupa Konseyi'nde bu alanda Avrupa Konseyi'nin çalışmaları kapsamındaki grupların geniş çeşitliliğini kapsayacak şekilde kullanılmaktadır: bir yandan a) Romanlar, Sinti/Manush, Calé, Kaale, Romanichals, Boyash/Rudari; b) Balkan Mısırlıları (Mısırlılar ve Aşkale); c) Doğu grupları (Dom, Lom ve Abdal); diğer yandan ise Gezinler, Yenish ve idari terim "Gens du voyage" ile tanımlanan nüfuslar ile kendilerini Çingene olarak tanımlayan kişiler gibi gruplar.

1. Irkçı suçlarla mücadele

1.1. Güvenlik güçlerinin **karıştığı** Romanlara yönelik nefret suçu

Bu dava, tutuklama girişimi sırasında askeri polis tarafından iki Roman'ın vurularak öldürülmesiyle ilgilidir. Mahkeme, ateş açılmasının ırkçı nedenlere dayandığını tespit etmemiştir. Ancak, yetkililerin olası ırkçı nedenleri yeterince soruşturmadığını tespit etmiştir.

BGR / *Nachova ve Diğerleri*
(43577/98 ve 42579/98)
Büyük Daire'nin 06/07/2005
tarihli kararı

Nihai Karar
CM/Res DH (2017)97

Özellikle ırkçı nedenlerin soruşturulmasına ilişkin tedbirler konusunda, Ceza Kanunu 2011 yılında değiştirilerek ırkçı veya yabancı düşmanlığı gerekçesiyle işlenen cinayet ve bedensel zarar suçlarına ağırlaştırıcı nedenler getirilmiştir. Bu değişikliğin, yetkililerin olası ırkçı nedenleri soruşturmasını mümkün kıldığı değerlendirilmiştir. Buna paralel olarak, ateşli silahların kullanımına ilişkin Sözleşme ile uyumlu yeni kurallar getiren bir yasa reformu kabul edildi ve yargı ve savcılık makamları için ateşli silahların kullanımı ve ırkçı nedenlerin tespitine ilişkin düzenli eğitimler ve farkındalık artırıcı önlemler alındı. Ayrıca, yetkililer tarafından 2011-2016 dönemi için ırkçı nedenlerle güç kullanımı konusunda ön soruşturma ve adli işlemlerle ilgili sağlanan bilgiler, suçların ırkçı ve/veya yabancı düşmanı nedenlerinin tespitine ilişkin soruşturma uygulamalarında bir iyileşme olduğunu göstermiştir (ayrıca bkz. *Angelova ve Iliev v. Bulgaristan* aşağıda).

Mahkeme'nin kararının ardından, başvuranların akrabalarının ölümlerine ilişkin yeni bir soruşturma yürütülmüştür. Bu soruşturma, tanıkların ve iki yeni görgü tanığının ek sorgulanmasını, olay yerinin ziyaret edilmesini, olayların yeniden canlandırılmasını ve atış yönünün incelenmesini ve önceki raporların bulgularını doğrulayan yeni adli tıp ve balistik raporların hazırlanmasını içermektedir. Soruşturmanın ardından savcılık, 30/11/2007 tarihli bir kararla, memurun ilgili zamanda ateşli silahların kullanımına ilişkin düzenlemelere uygun hareket ettiği sonucuna varmış ve ceza yargılamasını sonlandırmıştır. Bu karar, temyiz savcısı tarafından da *resen* incelenmiş ve 23/01/2008 tarihli bir kararla onaylanmıştır. Mağdurların mirasçıları bu kararlara itiraz etmemiştir.

Bu dava, özellikle polis gözetiminde bulunan iki Roman'a kötü muameleye varan fiziksel ve sözlü tacizle ilgilidir. Mahkeme, başvuranlara uygulanan muamelenin ırkçı nedenlere dayandığını tespit etmemiştir. Ancak, saldırıların olası ırkçı nedenlerine ilişkin yetkililerin elinde makul bilgiler bulunmasına rağmen, yetkililerin söz konusu olaylarda ayrımcılığın rol oynayıp oynamadığını araştırmak için tüm olası adımları atmadıklarını değerlendirmiştir.

GRC / *Bekos ve Koutropoulos* (15250/02)
13/03/2006 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai Karar
CM/ResDH(2021)190

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 2012 yılında Emniyet Müdürü, polis makamlarına, ırkçı davranışlara ilişkin şikayetlerin öncelikli olarak ele alınmasını talep eden bir genelge göndermiştir. 2014 yılında, Emniyet Müdürü tarafından yayınlanan bir genelge, polise, şiddet içeren muamelenin arkasında yatan ulusal köken, din, cinsel yönelim, yaş, engellilik veya diğer ayrımcı davranışlarla ilgili olası ırkçı nedenleri inceleme yükümlülüğünü hatırlatmıştır. Yunan makamları tarafından bu alanda alınan diğer önlemler, *Sakir v. Yunanistan* davasında aşağıda özetlenmiştir. Ayrıca, Aralık 2018'de Yargıtay Savcısı, tüm savcılara bir genelge yayınlarak, Sözleşme ve Anayasa kapsamındaki yükümlülüklerini hatırlatmış ve ırkçı şiddet eylemleriyle karşılaştıklarında uygun bir ciddiyetle hareket etmelerini istemiştir. Genelge polise de dağıtılmıştır. Ayrıca, ırkçı suçları soruşturmak üzere Atina ve Selanik Emniyet Müdürlükleri bünyesinde ırkçı şiddetle mücadeleye yönelik iki özel departman kurulmuş ve Yunan mahkemelerinde ırkçı şiddet konusunda uzman savcılar atanmıştır. Buna ek olarak, yetkililer, Avrupa Konseyi'nin uzmanlığından yararlanarak

(bkz. ayrıca *Sakir v. Yunanistan*), savcılar, hakimler ve polis memurlarına insan haklarının korunması ve nefret suçlarına ilişkin mevzuatın uygulanması konusunda sürekli eğitim vermeye başlamıştır.

Başvuranlar açısından, yürürlükteki zamanaşımı kuralları nedeniyle ceza yargılamasının yeniden açılması mümkün olmamıştır. Ayrıca, suçların zamanaşımına uğramış olması nedeniyle idari/disiplin soruşturmalarının/yargılamalarının yeniden açılması da mümkün olmamıştır.

Mahkeme, polis tarafından sorgulama sırasında Roman başvuranın kötü muameleye maruz kalması ve yetkililerin, başvuranın yaralanmasına (büyük olasılıkla yüzüne atılan bir tokat sonucu oluşan sol kulak zarı travmatik perforasyonu) makul bir açıklama getirmemesi veya bu yaralanmanın polis gözetiminde maruz kaldığı muameleden kaynaklanmadığını tatmin edici bir şekilde ispatlayamaması nedeniyle Sözleşme'nin ihlal edildiğine karar vermiştir. Dava dosyasında yeterli delil bulunmaması nedeniyle, başvuranın etnik kökeni nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığı iddiası Mahkeme tarafından incelenmemiştir.

HUN / Balogh (47940/99)
20/10/2004 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai Karar
CM/ResDH(2011)294

Gelecekte benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, CPT'nin 1999 yılında Macaristan'ı ziyaretinin ardından, Ulusal Polis Genel Müdürlüğü, polis komutanlarına, işkence, zorla sorgulama ve zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin yasaklanması da *dahil* olmak üzere iç talimatlar yayınlamıştır. Ayrıca, 2002 yılından bu yana, Polis Yönetimi Eğitim ve Araştırma Enstitüsü tarafından polis memurlarına yönelik "Roman nüfusu ve polislik" eğitimleri düzenlenmektedir. Bu enstitü, olumsuz stereotiplere karşı mücadele etmekte ve önyargısız ve olumsuz ayrımcılık yapmadan yasalara uygun hareket etmeyi teşvik etmektedir. Ayrıca, Polislik ve Suç Önleme Enstitüsü tarafından insan hakları ve azınlık hakları konusunda özel eğitimler düzenlenmektedir.

Bu davalarda Mahkeme, yetkililerin, kolluk görevlilerinin resmi görevleri sırasında veya görev dışı oldukları sırada Romanlara kötü muamele etmelerinin ardında olası ırkçı nedenler olup olmadığını veya özellikle sağcı gruplar tarafından düzenlenen açıkça ırkçı Roman karşıtı gösteriler bağlamında Romanlara yönelik ırkçı nedenlerle yapılan saldırıları etkili bir şekilde soruşturmadıklarını tespit etmiştir³.

HUN / Balázs grubu
(15529/12)
Karar 14/03/2016 tarihinde
kesinleşmiştir

İcra durumu: beklemede

DH-DD(2019)1121 ve
DH-DD(2022)822

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, yeni Ceza Kanunu'nun 216. maddesi, bir kişinin ulusal, etnik, ırksal veya dini bir gruba gerçek veya varsayılan üyeliği nedeniyle "güç kullanımı"nın yanı sıra "her türlü kışkırtıcı davranış"ı da suç olarak tanımlamıştır. Ayrıca, "bir gruba karşı kışkırtma" suçunun kapsamı (yeni Ceza Kanunu'nun 332. maddesi), şiddet eylemine yol açabilecek tehditkar dilin yanı sıra nefreti kışkırtan dilin de suç sayılması için genişletilmiştir.

Ayrıca, 2019 yılında Ulusal Polis Genel Müdürlüğü (ORFK), nefret suçlarının ele alınmasına ilişkin polis görevleri hakkında bir Talimat (Talimat 30/2019) yayınladı. Bu talimatta, önyargı göstergeleri/kanıtları listesi yer almakta ve tamamen veya kısmen önyargıdan kaynaklanan suçların tespitine yönelik objektif gerçekler ve koşullar sıralanmaktadır. Talimat 30/2019'a dayalı olarak, her karakolda atanan "mentorlar" (yani nefret suçu danışmanları) ve ayrıca ilçe, bölge ve ulusal düzeylerde nefret suçları/olaylarının tespit edilmesi, kanıtların toplanması, izlenmesi ve raporlanması konusunda belirli görev ve sorumlulukları olan "Bölge Uzman Memurları" (yani nefret suçu uzman memurları) dahil olmak üzere yeni pozisyonlar oluşturulmuştur. Yine 2019 yılında, Başsavcılık tarafından nefret suçlarının delillendirilmesine ilişkin hususlar hakkında başka bir talimat yayımlanmıştır. Bu talimatta nefret suçu kavramı, kanunla

³ Kolluk görevlileri tarafından uygulanan insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele konusu, Bakanlar Komitesi tarafından *Gubacsi v. Macaristan* davaları grubu (Başvuru No. 44686/07) bağlamında incelenmiştir.

korunması amaçlanan grup ve toplulukların özellikleri, içtihatların ortaya çıkardığı teorik meseleler ve bunlara cevaben oluşan yerleşik görüşler tanımlanmış ve önyargıya dayalı saiklerin varlığının tespitine yardımcı olan önyargı göstergeleri belirtilmiştir.

Ayrıca, yetkililer 2010 yılından itibaren polis ve savcılık makamları için nefret suçları/olayları ile ilgili çeşitli ve düzenli eğitim faaliyetleri ve kurslar düzenlendiğini bildirmiştir.

Balázs davasındaki bireysel tedbirlerle ilgili olarak, başvurana saldıran polis memuru, kamu düzenini bozma suçundan mahkum edildi ve bir yıl süreyle denetimli serbestlik cezasına çarptırıldı. *Király ve Dömötör* davasında, polis soruşturması sırasında bir fail tespit edildi ve şüpheli olarak sorgulandı. Ceza yargılamasının devamı için başka kişilerin de tespit edilmesi gerekiyordu, ancak bunların kimlikleri tespit edilemedi. Bu nedenle, Eylül 2013'te soruşturma askıya alınmış ve ardından zaman aşımı nedeniyle Eylül 2021'de sonlandırılmıştır. *M.F.* davasında, altı polis memuru hakkında disiplin işlemi başlatılmıştır. *R.B.* davasında, olayların meydana geldiği tarihte yeterli bir yasal çerçeve bulunmadığından, başvuran aleyhindeki eylemlerin cezalandırılması mümkün olmamış ve başka bireysel önlemler de alınamamıştır.

Bu dava, görev dışı bir polis memurunun bir Roman ailenin evinde gerçekleştirdiği ve iki kişinin ağır yaralanmasına ve üç kişinin ölümüne yol açan silahlı saldırının ırkçı nedenlerinin yetkililer tarafından soruşturulmaması ile ilgilidir. Polis tarafından sorgulandığında, memur Romanlarla "başa çıkmak" için "radikal bir çözüm" düşündüğünü belirtmiştir. Ayrıca, ulusal mahkemeler soruşturma ve kovuşturmanın sınırlı kapsamına tepki göstermemiştir.

SVK / *Lakatošová ve Lakatoš* (655/16)
11/03/2019 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2021)218

Davanın gerçekleri ortaya çıktıktan sonra, 2017 yılında Ceza Kanunu, bir kişinin veya bir grubun ten rengi, milliyeti veya etnik kökeni, cinsiyeti, cinsel yönelimi, siyasi görüşleri veya dini inançları nedeniyle "belirli nedenlerle" işlenen nefret suçlarını da kapsayacak şekilde değiştirilmiştir. Ayrıca, herhangi bir suçun ırkçı nedenleri, daha ağır cezalar gerektiren ağırlaştırıcı bir durum haline gelmiştir. 2018 tarihli Suç Mağdurları Kanunu, cinsel yönelim, milliyet, ırk veya etnik köken vb. nedenlerle işlenen suçların mağdurları gibi özel koruma gerektiren özellikle savunmasız mağdurları tanımlamıştır. Bu alanda yetkililer tarafından alınan diğer genel önlemler şu anda *R.R. ve R.D. v. Slovakia* (No 20649/18) davasında değerlendirilmektedir.

Bireysel önlemlere gelince, Başsavcılık, suçun ırkçı nedeninin doğrulanması halinde, failin davranışının yasal sınıflandırmasının önemli ölçüde değişmeyeceğini ve failin zihinsel yeteneklerinin azalması nedeniyle aynı ceza oranında cezalandırılacağını değerlendirmiştir. Başvuranların davalarını geri çekmeleri nedeniyle, suçun başvuranların özel ve aile yaşamları üzerindeki tüm sonuçlarını değerlendirebilecek olan hukuk davası durdurulmuştur.

Bu dava, polis gözetiminde sorgulandıktan sonra hastanede hayatını kaybeden yirmi yaşındaki Roman bir erkeğin hayatını korumakta yetkililerin başarısızlığını konu almaktadır. Mahkeme ayrıca, başvuranın kocasının maruz kaldığı iddia edilen kötü muamele ve ölümüne ilişkin soruşturmada ciddi eksiklikler olduğunu da belirtmiştir.

SVK / *Mizigarova* (74832/01)
Karar 14/03/2011 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2016)17

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, Ağustos 2013 itibarıyla aşırılıkla ilgili tüm soruşturmalar artık sıradan bir polis memuru tarafından değil, bir polis müfettişi tarafından yürütülecektir. Ayrıca, her adli bölgede bir savcı, emniyet müdürlüğü bünyesinde ve her polis bölgesinde bir özel polis departmanı aşırılıkla mücadele ile görevlendirilecek ve bölgesel polis departmanlarında görev yapmak üzere azınlıklar/Romanlar konusunda uzmanlaşmış 231 polis memuru görevlendirilecektir. Polis, yeni tür aşırılıkçı suç eylemleriyle mücadele ve Romanlara karşı aşırı polis gücü

kullanımının önlenmesi konusunda düzenli eğitim almaktadır. Roman kökenli polis memurlarının sayısının artırılması öngörülmüştür. Ayrıca, Irkçılık, Yabancı Düşmanlığı, Anti-Semitizm ve Diğer Hoşgörüsüzlük Biçimlerinin Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması Komitesi kurulmuş ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı bir danışma organı olarak faaliyet göstermektedir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı çatısı altında 2011-2014 Aşırılıkla Mücadele Stratejisi çerçevesinde, hakimler, savcılar ve polis tarafından danışılmak üzere aşırılıkçı sembollerden oluşan bir veri tabanı oluşturulmuştur. Karar, özellikle polis, savcılık ve yerel mahkemelere yaygın bir şekilde dağıtılmış ve 2011 yılının Kasım ayında düzenlenen seminerler ve hakimler ve savcılarla yapılan toplantılarda Hükümet Temsilcisi tarafından sunulmuştur.

Başvuranın eşinin ölümüne ilişkin soruşturmaya gelince, ilgili polis memurunun intiharı soruşturmanın yeniden açılmasını imkansız hale getirmiştir.

Boacă ve Diğerleri ile *Cobzaru* davaları, polis gözetiminde bulunan Roman başvuru sahiplerine yönelik kötü muamele ile ilgilidir. Ayrımcılık şikayetine ilişkin herhangi bir soruşturma yapılmadığı göz önüne alındığında, Mahkeme, yetkililerin olası ırkçı motifleri soruşturma yükümlülüğünü yerine getirmediğine karar vermiştir. *Stoica* davasında Mahkeme, 14 yaşındaki Roman bir çocuğun bir polis memuru tarafından kötü muameleye maruz kalmasının ırkçı nedenlere dayandığını ve onu döven polis memurunun yargılanmama kararının da ırkçı nedenlere dayandığını tespit etmiştir.

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, Ceza Kanunu'nu değiştiren 278/2006 sayılı Kanun, etnik/ırkçı nedenleri ağırlaştırıcı bir faktör olarak getirmiş ve savcılık makamlarını, kendi inisiyatifleriyle, belirli bir davada bunun etkisini doğrulamaya mecbur kılmıştır. Ayrıca, 2022 yılında değiştirilen aynı yasaya göre, şiddete teşvik de artık suç sayılmaktadır ve nefret, ayrımcılık ve şiddete teşvik, konuşma korunan bir kategoriye ait bir kişiye yönelik olduğunda da geçerlidir. Ayrıca, Kamu Düzeni Araştırmaları Enstitüsü, Polis Akademisi ve İçişleri Bakanlığı bünyesindeki diğer bölgesel eğitim kurumları ve hizmetleri, 2010-2015 yılları arasında polis ve jandarma memurları için, özellikle insan haklarının korunması, polis ile Romanlar da dahil olmak üzere savunmasız gruplara mensup kişiler arasındaki ilişki ve işkence ve kötü muamelenin önlenmesi konularına odaklanan, ayrımcılığın ve kötü muamelenin etnik/ırksal nedenlerinin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin bir bileşen içeren hizmet içi eğitim programları düzenlemiştir. Bu alandaki diğer tedbirler, *Lingurar* davası (No. 48474/14) bağlamında Bakanlar Komitesi'nin denetimi altında bulunmaktadır.

Başvuranlara gelince, kötü muameleye ilişkin cezai sorumluluk ve bu muamelenin olası ırkçı nedenleri zamanaşımına uğradığı için, itiraz edilen davanın yeniden açılması artık mümkün değildi.

ROM / *Boacă ve Diğerleri* (40355/11)
12/01/2016 tarihli karar,
12/04/2016 tarihinde
kesinleşmiştir

ROM / *Cobzaru* (48254/99)
26/07/2007 tarihli karar,
26/10/2007 tarihinde
kesinleşmiştir

ROM / *Stoica* (42722/02)⁴
04/03/2008 tarihli karar,
04/06/2008 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2016)150

1.2. Özel şahıslar veya grupların karıştığı Romanlara yönelik nefret suçu

Angelova ve Iliev davası, bir grup gencin bir Romanı ırkçı nedenlerle öldürmesi ve yetkililerin saldırganları ırkçı nedenlerle suçlamak için soruşturma açmaması ile ilgilidir. *Abdu* davası, yetkililerin Sudanlı başvuranın Bulgar gençlerin elinde maruz kaldığı saldırının olası ırkçı nedenlerini soruşturmaması ile ilgilidir. *Yotova* davasında Mahkeme, yetkililerin Roman başvurana karşı Bulgar gençler tarafından işlendiği iddia edilen cinayete teşebbüs olayını soruşturmadıklarını ve suçun ırkçı bir nedeni olup olmadığını tespit etmediklerini belirlemiştir.

BGR / *Angelova ve Iliev* grubu (55523/00)
26/07/2007 tarihli karar,
26/10/2007 tarihinde
kesinleşmiştir

BGR / *Abdu* (26827/08)

⁴ Bu davalar, *Barbu Anghelescu* No 1 davaları grubunun bir parçasıdır (No 46430/99). *Barbu Anghelescu* davaları grubunda alınan ek önlemler hakkında bilgi için, [Etkili Soruşturmalar](#) Tematik Bilgi Notuna bakınız.

Benzer ihlallerin önlenmesi için, 2011 yılında değiştirilen Ceza Kanunu'na ırkçı veya yabancı düşmanı nedenlerle işlenen cinayet ve bedensel zarar suçlarına ağırlaştırıcı nitelikler getirilmiştir. Ayrıca, yukarıda atıfta bulunulan Nachova ve Diğerleri / Bulgaristan davasında belirtilen diğer ilgili tedbirlere de bakınız.

Angelova ve Iliev davasındaki başvurulara gelince, başvuruların akrabalarının ölümünden dolayı yargılanan kişilerden birinin cezası, Yüksek Mahkeme'nin sevkinden sonra temyiz mahkemesi tarafından üç yıl ertelenmiş hapis cezasına yükseltilmiştir. Ayrıca, başvuruların manevi zararları için ödenecek tazminat da temyiz mahkemesi tarafından artırılmıştır. Taraflar, istinaf mahkemesinin kararını temyiz etmemiştir. *Abdu* davasındaki başvuru sahibine gelince, faillerin kovuşturulması için yasal süre dolduğu ve soruşturmada önceki başarısızlıklar göz önüne alındığında, bu konuda başka önlemler alınması mümkün değildi. *Yotova* davasında, saldırganlara karşı açılan ceza davası, kovuşturma için yasal sürenin dolması nedeniyle 2014 yılında sona ermiştir.

11/03/2014 tarihli karar,
11/06/2014 tarihinde
kesinleşmiştir

BGR / *Yotova* (43606/04)

23/10/2012 tarihli karar,
23/01/2012 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2017)383

Šečić davası, yetkililerin saldırganların aşırı ırkçı ve ırkçı ideolojiye sahip bir grup skinhead üyesi olduğundan şüphelendiğini bilmelerine rağmen, Roman başvuru sahiplerinin saldırı sonucunda uğradıkları yaralanmaların soruşturulmaması ile ilgilidir. *Škorjanec* davasında, başvuru sahibi ve Roman kökenli partneri, Romanlara karşı hakaretler eden iki kişi tarafından saldırıya uğramıştır. Mahkeme, savcılık makamlarının soruşturma ve değerlendirmeyi sadece başvuranın partnerine yönelik şiddetli saldırıyla ilgili nefret suçu unsuruna odaklanmasını ve saldırganların başvuru Roman kökenli olarak algılayıp algılamadığını tespit edememesini eleştirmiştir.

CRO / *Šečić* grubu
(40116/02)
31/05/2007 tarihli karar,
31/08/2007 tarihinde
kesinleşmiştir

CRO / *Škorjanec*
(25536/14)
28/03/2017 tarihli karar,
28/06/2017 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2022)81

Bu davaların ardından, 2008 tarihli Ayrımcılıkla Mücadele Kanunu kabul edilerek, özellikle ırk veya etnik köken temelinde doğrudan ve dolaylı ayrımcılığın açıkça yasaklanması sağlanmıştır. Ayrımcılıkla Mücadele Kanunu uyarınca, Ombudsman, ayrımcılığın ortadan kaldırılması için merkezi otorite haline gelmiş ve ulusal makamların kanuna uyumunu denetlemeye başlamıştır. Ayrıca, 2013 yılından beri yürürlükte olan Ceza Kanunu, nefret suçunu diğer suçların ağırlaştırıcı bir biçimi olarak tanımlamıştır. Düzenleyici tedbirler ile ilgili olarak, nefret suçlarına ilişkin prosedürleri kolaylaştıran yeni bir Protokol Nisan 2021'de yürürlüğe girmiştir. Bu protokol, polisin soruşturma yürütürken incelemesi gereken olası nefret suçu göstergelerini genişletmiştir. Bu göstergeler arasında, mağdurun belirli bir gruba üyeliği, failin aşırılığı teşvik eden bir gruba üyeliği, mağdurun veya tanığın saldırının ardında olası bir nefret nedeni olduğu algısı, belirli bir gruba karşı nefreti teşvik eden kamuya açık materyallerin kullanımı, çevrimiçi nefret söyleminin teşviki vb. yer almaktadır.

Ayrıca 2013 yılında hükümet, kolluk görevlileri ve savcılar için, özellikle Romanlarla ilgili nefret suçları konusunda farkındalığı artırmayı ve bu suçları doğru bir şekilde tanımlamayı amaçlayan 2013-2020 *Romanların Topluma Kazandırılması Ulusal Stratejisi*'ni kabul etti. 2017 yılında, Ulusal Azınlıkların İnsan Hakları Hükümet Ofisi (OHRRNM), "*Romanların Topluma Kazandırılması Ulusal Stratejisi'nin etkili bir şekilde uygulanması için veri toplama ve izleme*" projesini başlattı. Stratejinin 2018-2019 yıllarında uygulanması için revize edilmiş bir Eylem Planı kabul edildi. Ayrıca, diğerlerinin yanı sıra, hükümetin 2017-2019 *yılları için Ayrımcılıkla Mücadele Ulusal Planının uygulanmasına yönelik Eylem Planı*, özellikle savcılar, polis ve kamu görevlileri için ayrımcılıkla mücadele konusunda hedefli eğitim faaliyetlerini içeriyordu.

Šečić davasındaki başvuru sahibi ile ilgili olarak, kovuşturma süresi dolduğu için yeni bir soruşturma yapılamadı. *Škorjanec* davasında, başvuru sahibinin cezai şikayeti ve saldırının ırkçı nedeni – iddiaya göre Roman partneriyle ilişkisi nedeniyle – Zagreb Belediye Savcılığı tarafından *resen* yapılan incelemenin ardından 2017 yılında reddedildi.

Bu dava, Müslüman bir Roman olan başvurana komşuları tarafından yapılan fiziksel ve sözlü saldırılara ilişkin etkisiz soruşturma ile ilgilidir.

Avrupa Mahkemesi'nin kararına yanıt olarak, Savcılık, ırk, ten rengi, din, köken veya milliyet temelinde şiddet veya nefreti teşvik eden suç şikayetlerinin soruşturulmasına ilişkin yeni uygulamaların örneklerini ve Podgorica Yüksek Mahkemesi'nin ilgili içtihatlarını sundu. Ayrıca, yargı ve savcılık makamlarına yönelik bir dizi hedefli farkındalık artırma faaliyeti gerçekleştirildi; bunlara, Anayasa Mahkemesi tarafından 2017 yılında düzenlenen ayrımcılığın yasaklanması konulu bölgesel konferans da dahildi. Karar, Yargı ve Savcılık Eğitim Merkezi'nin eğitim faaliyetlerinde de kullanıldı.

Başvuranın davasının yeniden incelenmesinin ardından, savcı, söz konusu olaylarla ilgili ceza yargılamasının Avrupa Mahkemesi'nin kararından önce zamanaşımına uğradığı için yeni bir soruşturma yapılamayacağına karar vermiştir. Bu arada, başvuran Belçika'ya taşınmıştır.

MON / *Alković*
(66895/10)
05/12/2017 tarihli karar,
05/03/2018 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2018)384

Dava, Roman başvuru sahiplerinin özel şahıslar tarafından maruz kaldıkları fiziksel saldırı ve yaralanmalara ilişkin etkili bir soruşturma yapılmaması nedeniyle 3. maddenin usul ihlali ile ilgilidir.

Buna yanıt olarak, Şubat 2014'te aşırılık, 1990 tarihli Suçlar Kanunu'na bir suç olarak eklenmiştir. İçişleri Bakanlığı tarafından 2014 yılında aşırılık ve taraftar şiddetiyle mücadeleyle ilişkin yeni bir yönetmelik çıkarılmış ve aşırılık suçları ve ırkçı suçlar için özel soruşturmacılar görevlendirilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu ve Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikler 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmiş ve ırkçı suçların soruşturulmasının etkinliği artırılmış, bu tür suçların yargılama yetkisi Bölge Mahkemelerinden Özel Ceza Mahkemesine devredilmiştir. Ayrıca, savcılar ve hakimler için farkındalık artırıcı faaliyetler ve eğitimler düzenlenmiştir.

Başvuranlara gelince, 2003 yılında askıya alınmış olan saldırı soruşturması 2012 yılında yeniden başlatılmış, ancak failerin kimlikleri tespit edilememiştir. Soruşturma, tespit edilen gerçeklerin suçlamada bulunmak için herhangi bir maddi dayanak sağlamaması nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 228. maddesi uyarınca yeniden askıya alınmıştır. Bu karara itiraz edilmemiştir.

SVK / *Koky ve Diğerleri*
(13624/03)
12/09/2012 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai Karar
CM/ResDH(2017)86

Bu davalardaki ihlaller, Harghita, Giurgiu ve Mureş illerinde Roman başvuru sahiplerinin evlerinin özel şahıslar tarafından ırkçı nedenlerle tahrip edilmesinden kaynaklanmaktadır. İhlaller, *diğer hususların* yanı sıra, uygun olmayan yaşam koşulları ve uzun bir süre boyunca bu durumlara son veremeyen yetkililerin genel ayrımcı tutumuyla ilgilidir.

Gergely, Kalanios ve Diğerleri ile Tănase ve Diğerleri davalarında, Romanya yetkilileri, söz konusu olayların Sözleşme'nin 3, 6, 8, 13 ve 14. maddelerinin ihlaline yol açtığını kabul eden tek taraflı beyanlar sunmuştur. Bu bağlamda, Romanya yetkilileri, başvuranlara belirli meblağlar ödemenin yanı sıra bir dizi genel önlem almayı taahhüt etmiştir.

Yetkililerin benzer ihlallerin tekrarlanmamasını garanti altına almak için aldıkları önlemlerin temelini, her türlü ayrımcılığın önlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin 137/2000 sayılı Hükümet Kararnamesi⁵ ve 2002 yılında, Romanlar da dahil olmak üzere ayrımcılıkla mücadele tedbirlerinin uygulanmasına yönelik ulusal stratejileri⁶ teşvik etmek amacıyla Ulusal Ayrımcılıkla Mücadele Konseyi'nin (CNCD) kurulması oluşturmıştır.

ROM / *Moldovan ve Diğerleri* (No. 2) grubu
(41138/98 ve 64320/01)
30/11/2005 tarihinde
kesinleşen karar

ROM / *Gergely* (57885/00)
26/07/2007 tarihinde
kesinleşen karar

ROM / *Kalanyos ve Diğerleri* (57884/00)
26/07/2007 tarihinde
kesinleşen karar

ROM / *Tănase ve Diğerleri* (62954/00)
26/08/2009 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai Kararlar
CM/ResDH(2016)39,

⁵ Yönetmelik, ırk veya etnik köken ayrımı gözetmeksizin kişilere eşit muamele ilkesini uygulayan 29 Haziran 2000 tarihli 2000/43/EC sayılı Konsey Direktifini uyumlaştırmıştır.

⁶ Ayrımcılıkla mücadele tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin 2007-2013 Ulusal Stratejisi.

Ayrıca, kararlara yanıt olarak, Romanlara gerekli hallerde altyapı ve insana yakışır yaşam koşulları sağlamak veya iyileştirmek amacıyla, örneğin evlerin yeniden inşası ve/veya sosyal konutların sağlanması, gerektiğinde tıp merkezlerinin kurulması, okulların, anaokullarının, kültür merkezlerinin inşası ve ilgili ilçelerde gerekli ekipmanların satın alınması gibi hedefli eylem planları kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Yetişkin Romanların eğitim ve öğretimi alanında da önlemler alınmış, karşılıklı yardımlaşma ve toplumsal kalkınma projelerinin teşvik edilmesi yoluyla Romanların yerel topluluğun ekonomik, sosyal, eğitim, kültürel ve siyasi yaşamına katılımları desteklenmiştir. Ayrımcılığı, önyargıları ve etnik gruplar arası çatışmaları önlemek amacıyla okullarda özel eğitim programları uygulanmış, genel halk için bilgilendirme programları düzenlenmiş ve Roman topluluğundan kişilerin katıldığı hukuk eğitimleri verilmiştir.

CM/ResDH(2015)214 ve
CM/ResDH(2015)238

1.3. Güvenlik güçlerinin göçmenlere karşı işlediği nefret suçu

Dava, 1996 yılında tutuklanıp gözaltına alındığı sırada başvuranın polis tarafından gördüğü kötü muamelenin soruşturulmaması ile ilgilidir. Saldırının şiddetini göz önünde bulunduran Mahkeme, yetkililerin olayların arkasında başvuranın etnik kökenine dayalı olası ırkçı bir motivasyon, nefret veya önyargı olup olmadığını araştırmadıklarını tespit etmiştir.

BEL / Turan Cakir
(44256/06)
10/06/2009 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai Karar
CM/ResDH(2015)159

Buna yanıt olarak, yetkililer, 25 Şubat 2003 tarihli Kanunun Ceza Kanunu'nun 405'inci maddesi ile cinayet ve bedensel zarar dahil çeşitli suçlar için ağırlaştırıcı bir faktör olarak "ayrımcı gerekçeler"⁷ getirildiğini belirtmiştir. Ayrıca, 14 Ocak 2013 tarihli Kanun, ayrımcı bir gerekçeyle işlenen cinayet ve kasıtlı saldırı suçları için azami cezaları artırarak 405. maddesini değiştirmiştir. 2007 ile 2012 yılları arasında, ırkçı nedenlerle işlenen saldırı ve yaralama olayları olarak 108 vaka kaydedilmiştir. Bu tür suçlardan mahkumiyetlere ilişkin kesin rakamlar bulunmamakla birlikte, yetkililer, eylemlerin ırkçı nedenlerinin ağırlaştırıcı bir faktör olduğu sonucuna varan bir dizi ulusal mahkeme kararını⁸ referans olarak göstermiştir. Bu veriler, yargı makamlarının artık çeşitli suçların, polis tarafından işlenenler de dahil olmak üzere, olası "ırkçı da dahil olmak üzere ayrımcı" nedenlerini soruşturduğunu ve bu konuda karar verdiğini doğrulamaktadır. Ayrıca, polis memurlarına ilk eğitimleri sırasında, ayrımcılık ve ırkçılıkla mücadele kanunlarının ihlal edildiği durumlarda müdahale etmeleri ve raporlamaları öğretilmektedir. Bu kanunların yasal çerçevesi ve uygulanması konusunda sürekli eğitim verilmektedir. Polis memurları ve hakimlerin eğitimi, Adalet ve İçişleri Bakanları ile Savcılar Koleji'nin, Holokost inkârı, ayrımcılık ve nefret suçları - özellikle de mağdurun uyruğu, iddia edilen ırkı, ten rengi, soyu veya ulusal veya etnik kökeni temelinde işlenen suçlar - alanındaki araştırma ve kovuşturma politikasını ele alan C O L 13/2013 sayılı Genelge'nin yürürlüğe girmesinden bu yana hızlandırılmıştır. Bu Genelge ayrıca, bu alanlarda "referans" polis memurları ve hakimlerin atanmasını öngörmektedir. Polis memurları ayrıca çeşitlilik yönetimi ve kültürlerarası diyalog konusunda eğitim almaktadır.

Başvuranın durumunda, Mahkeme tarafından hükmedilen adil tazminatın ödenmesi dışında, cezai işlemlerin zamanaşımına uğraması nedeniyle faillere karşı cezai ve/veya disiplin işlemleri başlatılması/yeniden başlatılması mümkün olmadığından, bireysel tedbirlerin alınması artık mümkün görünmemektedir.

⁷ Örneğin, "bir kişinin ırkı, ten rengi, soyu, ulusal veya etnik kökeni, uyruğu, cinsiyeti, cinsel yönelimi, medeni durumu, doğumu, yaşı, mülkiyeti, dini veya felsefi inancı, mevcut veya gelecekteki sağlık durumu, engelliliği, dili, siyasi inancı, fiziksel veya genetik özelliği veya sosyal kökeni nedeniyle ona karşı nefret, hor görme veya düşmanlık".

⁸ Özellikle Bruges, Brüksel, Dinant, Louvain, Malines ve Tongres ceza mahkemeleri ile Hainaut ve Anvers Ağır Ceza Mahkemeleri ve Brüksel Temyiz Mahkemesi.

Dava, göçmen başvuranın polis tarafından maruz kaldığı iddia edilen kötü muamelenin olası ırkçı nedenlerine ilişkin etkisiz soruşturma ile ilgilidir.

Benzer ihlallerin önlenmesi amacıyla, 22 Haziran 2010 tarihli Organik Kanun ile Ceza Kanunu'na 22.4 maddesi eklenmiş ve ayrımcılık, cezai sorumluluk açısından ağırlaştırıcı bir durum haline getirilmiştir. Böylece, soruşturma hakimleri, iddia edilen suç eyleminin ayrımcı nedenlerle ağırlaştırılıp ağırlaştırılmadığını incelemekle yükümlü kılınmıştır. Irkçılık, yabancı düşmanlığı, homofobi ve transfobi ile mücadele konusundaki Avrupa Konseyi HELP kursunun İspanyolcaya çevrilmiş versiyonu hakkında bilgilendirilen hâkimler ve yargı mensupları için, özellikle nefret suçlarının soruşturulması konusunu kapsayan düzenli eğitim seminerleri düzenlenmektedir.

Yetkililer ayrıca, davanın gerçekleri üzerine, Ulusal Polis Disiplin Rejimi Hakkında 4/2010 sayılı Kanunun, ırk veya etnik köken, doğum yeri veya ikamet yeri veya herhangi bir kişisel veya sosyal durum gibi *nedenlere* dayalı ayrımcılığı disiplin suçu olarak kabul ettiğini bildirmiştir. Böylece, ayrımcılık içeren olaylar da dahil olmak üzere, devlet güvenlik güçleri ve organlarının işleyişi hakkında İçişleri Bakanlığı Personel ve Güvenlik Hizmetleri Müfettişliğine şikayette bulunulabilir. Teftiş Kurulu tarafından soruşturulduktan sonra, bu şikayetler disiplin veya adli işlemlere sevk edilmektedir. Ayrıca, Mayıs 2019'da, Devlet Güvenlik Bakanı tarafından, ayrımcılık suçlarını da kapsayan vatandaş şikayetleri prosedürüne ilişkin bir en iyi uygulama kılavuzu yayınlanmıştır. Buna paralel olarak, Başsavcılık Makamı'nın 7/2019 sayılı Genelgesi, Ceza Kanunu'nun 510. maddesi kapsamındaki nefret suçlarının yorumlanmasına ilişkin kılavuz ilkeler sunmuş ve şiddet içeren olayları soruştururken ulusal makamların, ırkçı motifleri ortaya çıkarmak ve olaylarda etnik nefret veya önyargının rol oynayıp oynamadığını belirlemek için tüm makul adımları atmak yükümlülüğü olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca, Başsavcılık bünyesinde nefret suçlarına özel bir bölüm oluşturulmuştur. Bu bölüm, nefret suçlarını tespit etmek, ulusal düzeyde ve belirli bölgelerde meydana gelen nefret olayları ve suçlarına ilişkin istatistiksel verileri analiz etmek ve en fazla risk altında olan grupları veya toplulukları belirlemekle sorumludur.

Başvuranla ilgili olarak, başvuranın şikayetlerine ilişkin soruşturma prosedürü (*Diligencias previas*), Palma de Mallorca İl Mahkemesi'nin kararıyla Mart 2007'de sonlandırılmıştır. Hafif suçlara ilişkin yargılama (*Juicio de faltas*) sonucunda, 6 Nisan 2009 tarihli bir kararla sanık polis memurları beraat etmiştir. Zamanaşımı, soruşturmanın yeniden açılmasını engellemiştir.

ESP / B.S. (47159/08)
24/07/2012 tarihli karar,
24/10/2012 tarihinde
kesinleşmiştir.

Nihai Karar
CM/ResDH(2022)277

1.4. Özel şahıslar veya grupların göçmenlere karşı işlediği nefret suçlarıyla mücadele

Dava, silahlı bir grup tarafından göçmen başvuru sahibine yönelik saldırı ve yaralanmaların etkisiz bir şekilde soruşturulmasıyla ilgilidir. Mahkeme, özellikle, aşırılıkçı gruplar tarafından yabancılara yönelik saldırıların o dönemde sıkça tekrarlanmasına rağmen, yetkililerin Atina'daki ırkçı şiddetin genel bağlamını dikkate almadığını tespit etmiştir.

GRC / Sakir (48475/09)
24/03/2016 tarihli karar,
24/06/2016 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2022)108

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, davanın gerçekleri doğrultusunda, 4356/2015 sayılı Kanun, Ceza Kanunu'nun 81 A maddesinde nefret suçunun tanımını değiştirerek, failin kurbanın ırkı, rengi, dini vb. nedenlerle ona karşı nefret duyması şartını kaldırmıştır. Faillerin ırk, renk, din, soy, ulusal veya etnik köken, cinsel yönelim, cinsiyet veya engellilik gibi özelliklere dayalı olarak kurban seçimi, artık suçlu nefret suçları olarak nitelendirmek için yeterli bir unsurdur. Ayrıca, Yargıtay Savcısı tarafından Aralık 2018'de tüm savcılara gönderilen bir genelge, onlara Sözleşme ve Yunan Anayasası kapsamındaki yükümlülüklerini hatırlatmış ve ırkçı şiddet eylemlerine yanıt verirken uygun bir sertlikle hareket etmelerini istemiştir. Genelge polise de dağıtılmıştır.

Ayrıca, ırkçı suçları soruşturmak üzere Atina ve Selanik Emniyet Müdürlükleri bünyesinde ırkçı şiddetle mücadeleye yönelik iki özel departman kurulmuştur. Toplam 68 ofis (Atina'da 5 ve bölgesel düzeyde 63) aynı görevden sorumludur. Yunanistan'daki 24 mahkemede ırkçı şiddetle ilgili özel savcılar atanmıştır. Ayrıca, yetkililer, Avrupa Konseyi'nin uzmanlığından yararlanarak, savcılar, hakimler ve polis için insan haklarının korunması ve nefret suçlarına ilişkin mevzuatın uygulanması konusunda sürekli eğitimler başlatmıştır. Ayrıca, Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Ulusal Konsey, 2020-2023 yılları için hazırladığı ilk Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Ulusal Eylem Planında, Yunanistan'ın ırkçılık ve hoşgörüsüzlüğe karşı sıfır tolerans politikası uygulamaya kararlı olduğunu vurgulamıştır.

Başvuran ile ilgili olarak, Mahkeme'nin kararının ardından, Kasım 2016'da Atina İlk Derece Mahkemesi Savcısı, başvuranın saldırıya uğramasıyla ilgili yeni bir ön soruşturma başlatılmasına karar vermiştir. Ancak, başvuran kayıtlı adresinde bulunamadığı için dava kapatılmıştır. Bakanlar Komitesinin 2019 yılında soruşturma ile ilgili daha fazla bilgi talep etmesi üzerine, ön soruşturma yeniden açılmış, ancak başka kanıtlar bulmak için yapılan çabalar sonuçsuz kalmıştır. Ekim 2020'de savcılık, saldırıyı cinayet teşebbüsü, yani zamanaşımına uğramayan bir suç olarak yeniden sınıflandırmak için başvuruyu tekrar aramaya çalıştı. Ancak polis başvuruyu bulamadı ve dava kapatıldı, ancak yeni kanıtlar ortaya çıkarsa yeniden açılabilir.

2. LGBTİ kişilere yönelik nefret suçu ve nefret söylemiyle mücadele

Bu dava, esas olarak, başvuranları hedef alan açıkça şiddet çağrısı içeren aşırı homofobik çevrimiçi söylem iddialarına ilişkin soruşturma başlatmayı reddeden yetkililerin ayrımcı tutumuyla ilgilidir.

Mahkemenin kararına yanıt olarak, nefret suçları ve nefret söylemiyle ilgili ön soruşturmaların yürütülmesine ilişkin savcılar ve polis memurları için yeni Metodolojik Tavsiyeler, Mart 2020'de Başsavcı tarafından onaylanmış ve bölge savcılıkları ve polis teşkilatı başkanlarına yaygın bir şekilde dağıtılmıştır. Ayrıca, mümkün olduğunca, nefret suçlarına ilişkin şikayetlerin incelenmesi uzman savcılar tarafından yürütülmektedir. Buna ek olarak, Mahkeme'nin kararına atıfta bulunarak, bölge savcıları, nefret suçu ve nefret söylemi iddialarına ilişkin ön soruşturmayı reddettikleri önceki kararlarını (2016'dan itibaren) gözden geçirerek, suç eylemlerinin bir unsuru veya ağırlaştırıcı bir durum olarak önyargı nedenlerinin (cinsel yönelim dahil) varlığını belirlemektedir. Ayrıca, 2017 ile 2021 yılları arasında, Başsavcılık, Hükümet Temsilcisi ve Fırsat Eşitliği Ombudsmanı Ofisi'nin katılımıyla kolluk kuvvetlerine yönelik bir dizi hedefli eğitim düzenlenmiş ve Aralık 2021'de nefret söylemi konulu Ulusal İnsan Hakları Forumu gerçekleştirilmiştir. Nisan 2021'den bu yana, Litvanya Polis Teşkilatı'nın sanal devriye birimi, sosyal ağları izlemekte ve siber uzayda önleyici faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetler, özellikle nefret söylemi, ayrımcılık ve nefret kaynaklı şiddete teşvik iddiaları hakkında bilgi toplamayı içermektedir. Bu bilgiler, soruşturma için ilgili polis birimine aktarılmaktadır. Başsavcılık da nefret suçları ve nefret söylemlerinin elektronik olarak kaydedilmesini ve verilerinin toplanmasını öngörmektedir. Buna paralel olarak, nefret suçları konusunda Mahkeme içtihatlarına kapsamlı atıflar yapan ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılığın ciddiyetini vurgulayan iç hukuk mahkemeleri (bölge mahkemeleri ve Anayasa Mahkemesi dahil) içtihatlarından örnekler sunulmuştur; bu örnekler, son yıllarda internetteki ayrımcı ve homofobik nefret söylemlerine ilişkin cezasızlığın ortadan kaldırılmasında olumlu bir eğilim olduğunu göstermektedir.

Başvuranlarla ilgili olarak, yetkililerin ön soruşturma başlatmayı reddetme yönündeki ilk kararı iptal edilmiş ve Temmuz 2020'de, 29 kişi tarafından yapılan 31 yorumla ilgili olarak, herhangi bir ulusal, ırksal, etnik, dini veya diğer gruplara karşı kışkırtma suçundan (Ceza Kanunu'nun 170§2 maddesi) ön soruşturma başlatılmıştır. Aralık 2021 itibarıyla, yedi davada ceza yargılaması sona ermiş, 22 davada ise yargılama halen devam etmektedir. Beş davada, yurtdışında yaşayan şüphelilerin sorgulanması için yabancı makamlara hukuki yardım talepleri gönderilmiştir. Söz konusu olayların üzerinden uzun zaman geçtiği için, on üç kişinin kimliği henüz tespit edilememiştir. Ancak, kimlikleri tespit edilirse, o tarihe kadar cezai kovuşturma süresi dolmamış olması halinde, bu kişiler hakkında soruşturma açılabilir.

Bu dava, yetkililerin, bir grup kişinin homofobi nedeniyle başvuranlara yönelik sözlü ve fiziksel saldırıyı etkili bir şekilde soruşturmamalarıyla ilgilidir.

Davanın olaylarından sonra, cinsel yönelim de dahil olmak üzere ayrımcı suç gerekçeleri, 2006 yılında Ceza Kanunu'nda yasal ağırlaştırıcı bir durum haline gelmiş ve yetkilileri, belirli bir davada bunun etkisini *resen* soruşturmaya mecbur kılmıştır. Nefret söylemi ile ilgili olarak, bir grup insana karşı nefret veya ayrımcılığa teşvik de 2006 Ceza Kanunu'nda cezalandırılabilir hale gelmiştir. Ayrıca, 2022'deki yasal değişikliklerin ardından, şiddete teşvik de artık suç sayılmaktadır ve nefret, ayrımcılık

LIT / Beizaras ve Levickas
(41288/15)
14/01/2020 tarihli karar,
14/05/2020 tarihinde
kesinleşmiştir

Yürütme durumu:
beklemede

Eylem planı/rapor
DH-DD(2021)852

ROM / M.C. ve A.C.
(12060/12)
12/04/2016 tarihli karar,
12/07/2016 tarihinde
kesinleşmiştir

Yürütme durumu:
beklemede

Eylem planları/raporlar
DH-DD(2018)808, DH-
DD(2017)101

ve şiddete teşvik suçları, söz konusu söylem korunan bir gruba mensup bir kişiye yönelik olduğunda da uygulanmaktadır.

Ayrıca, 2021 yılında Romanya Polis Genel Müfettişliği (IGPR) Ceza Soruşturma Müdürlüğü bünyesinde nefret suçlarını soruşturmak üzere özel bir birim kurulması planlanmaktaydı. Aynı zamanda, nefret suçlarının tespit edilmesi ve soruşturulması için rehberlik ve pratik talimatlar sağlayan, Ekim 2020'de kabul edilen nefret suçlarının soruşturulmasına yönelik yeni bir metodoloji, savcılara, Ulusal Yargı Enstitüsüne ve savcılarının ilk ve hizmet içi eğitimlerinde geniş çapta yaygınlaştırılmıştır. Avrupa Konseyi'nin ilgili birimleriyle işbirliği de dahil olmak üzere, adalet sistemindeki yetkililerin nefret suçları ve genel olarak nefret söylemleri konusunda farkındalıklarının artırılması ve homofobik eylemleri tespit etme ve bunlara uygun şekilde tepki verme kapasitelerinin geliştirilmesi için çabalar sarf edildi. Buna ek olarak, ilgili mevzuatın güçlendirilmesi ve yerel makamların bu tür durumlarla mücadele kapasitesinin artırılması gerekliliğinin değerlendirilmesi; hoşgörünün, vatandaşların bilinçlendirilmesinin ve toplumun bu tür durumlara karşı direncinin teşvik edilmesi ile veri toplama süreçlerinin geliştirilmesi amacıyla 'Antisemitizm, yabancı düşmanlığı, radikalleşme ve nefret söyleminin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye yönelik 2021-2023 Ulusal Stratejisi'nin uygulanmasına başlanmıştır.

Aralık 2021'de Bakanlar Komitesi'nin insan hakları toplantısında, yetkililer, nefret suçlarının bildirilmesi ve kaydedilmesini iyileştirmek için öngörülen somut tedbirler ve nefret suçlarının yaygınlığı ve ceza adalet sisteminin buna verdiği tepki hakkında bütüncül ve tutarlı bir görünüm elde etmek için nefret suçlarına ilişkin veri toplama sürecini iyileştirmek için gerekli tedbirler hakkında daha fazla bilgi vermeye davet edildi.

Başvuranlara gelince, zamanaşımı nedeniyle iç ceza soruşturmasının yeniden açılması mümkün olmadığından, başka bireysel önlem alınması mümkün değildi.

3. Dini nedenlerle işlenen nefret suçları ve nefret söylemiyle mücadele

Dava, yetkililerin, Hare Krishna dini cemaatinin önde gelen bir üyesi olan başvuranı, büyük olasılıkla dini nefretten kaynaklanan tehdit ve saldırılardan (yaralanmalar dahil) korumamaları ve etkili bir soruşturma yürütmemeleri ve başvuranın tekrar tekrar kötü muameleye maruz kalmasını önlememeleri ile ilgilidir.

Mahkemenin kararına yanıt olarak, Ceza Kanunu 2012 yılında değiştirilerek "nefret suçu" ve "nefret motivasyonu" ağırlaştırıcı faktör olarak eklenmiştir. Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu (CPC 2013) soruşturma yetkisini savcılık makamlarına devretmiş ve polis ile savcılık makamları arasındaki işbirliğini artırmıştır. Aralık 2015'te Başsavcı, dini nefretle motive edilenler de dahil olmak üzere nefret suçlarına ilişkin özel kayıtların tutulmasını öngören bağlayıcı bir talimat yayınladı. 2017'de Başsavcı, Sözleşme'nin gerekliliklerine uygun olarak, savcılar arasında nefret suçlarının, özellikle dini nefretle motive edilenlerin kovuşturulmasının önemi konusunda farkındalığı artırmak amacıyla Nefret Suçlarının Kovuşturulmasına İlişkin Kılavuz ilkeleri yayınladı. 2018 yılında, Devlet Başsavcısı, savcıların nefret suçu davalarına yaklaşımlarının etkinliğini ve tutarlılığını artırmak amacıyla, temyiz, yüksek ve temel savcılık makamları için "nefret suçları irtibat kişileri" görevini belirleyen yeni bir bağlayıcı talimat kabul etmiştir. "Nefret suçları irtibat kişileri", *diğerlerinin yanı sıra*, nefret suçlarını izlemek ve kayıtlarını tutmak, savcılık makamlarıyla istişarelerde bulunmak, nefret suçlarının mağdurlarıyla ve ayrıca mağdurlara destek sağlayan polis ve STK'larla iletişim halinde olmakla yükümlüdür. Mağdurlara daha iyi yardım sağlanması için, Belgrad, Novi Sad, Niş ve Kragujevac'taki yüksek savcılık makamları bünyesinde mağdurlar ve tanıklar için Bilgi Büroları kurulmuştur.

Genel olarak ayrımcılıkla ilgili olarak, 2009 tarihli Ayrımcılığın Yasaklanması Kanunu, dini aidiyet temelinde ayrımcılık da dahil olmak üzere ayrımcılığa karşı etkili koruma sağlamada kilit bir araç haline gelmiş ve mağdurların sivil mahkemelerde ayrımcılıktan korunma hakkı getirilmiştir. Ayrımcılık vakalarını soruşturma ve çözüm önerileri sunma yetkisine sahip bağımsız bir kurum olarak Eşitlik Komiseri kurulmuştur. Ayrımcılıkla Mücadele Stratejisi (2013-2018), Sırbistan Cumhuriyeti'nde Romanların Sosyal Entegrasyonu Stratejisi (2016-2020) ve Ulusal Yargı Reformu Stratejisi (2013-2018) kapsamında uygun politika ve idari tedbirler alınmıştır. 2015 ile 2018 yılları arasında dini ve siyasi inançlara dayalı ayrımcılık iddialarını içeren şikayetler önemli ölçüde azalmıştır. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi bazı aşırı sağcı örgütleri yasaklamıştır.

Başvuranın durumunda ise, Mahkeme'nin kararının ardından polis, başvuranın evini ve çevresini kontrol ederek onu başka saldırılardan korumak için çaba göstermiştir. Saldırganları ve dini nefreti kışkırtanları tespit etmek amacıyla soruşturmalar yürütülmüş, ancak herhangi bir sonuç alınamamıştır. 2013 yılında soruşturmalar zaman aşımına uğramıştır.

SER / *Milanović* (44614/07)
14/12/2010 tarihli karar,
20/06/2011 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai Karar
CM/ResDH(2019)365

Dava dizini

BEL / <i>Turan Cakir</i> (44256/06)	8	ROM / <i>Boacă ve Diğerleri</i> (40355/11)	5
BGR / <i>Abdu</i> (26827/08)	6	ROM / <i>Cobzaru</i> (48254/99)	5
BGR / <i>Angelova ve Iliev</i> grubu (55523/00)	5	ROM / <i>Gergely</i> (57885/00)	7
BGR / <i>Nachova ve Diğerleri</i> (43577/98 ve 42579/98) ...	2	ROM / <i>Kalanyos ve Diğerleri</i> (57884/00)	8
BGR / <i>Yotova</i> (43606/04)	6	ROM / <i>M.C. ve A.C.</i> (12060/12)	11
CRO / <i>Šečić</i> grubu (40116/02)	6	ROM / <i>Moldovan ve Diğerleri</i> (No. 2) grubu(41138/98 ve 64320/01)	7
CRO / <i>Škorjanec</i> (25536/14)	6	ROM / <i>Stoica</i> (42722/02)	5
ESP / <i>B.S.</i> (47159/08)	9	ROM / <i>Tănase ve Diğerleri</i> (62954/00)	8
GRC / <i>Bekos ve Koutropoulos</i> (15250/02)	2	SER / <i>Milanović</i> (44614/07)	13
GRC / <i>Sakir</i> (48475/09)	10	SVK / <i>Koky ve Diğerleri</i> (13624/03)	7
HUN / <i>Balázs</i> grubu (15529/12)	3	SVK / <i>Lakatošová ve Lakatoš</i> (655/16)	4
HUN / <i>Balogh</i> (47940/99)	3	SVK / <i>Mizigarova</i> (74832/01)	4
LIT / <i>Beizaras ve Levickas</i> (41288/15)	11		
MON / <i>Alković</i> (66895/10)	7		